

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

JANKÓ, János életrajza / Biography of János JANKÓ
(1868–1902, Pest – Borszék)

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.000.182

Dátum/Date: 2012. december/December 30.

Ezt az információt közlésre előkészítette

/ This information prepared for publication by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

Jankó János életrajza, 2012, **pp. 1–10. old.**, *AHU MATT*, No. 000.000.182,

<http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Kézirat az Afrikai Kutatási és Kiadási program Archívumában

Kulcsszavak/Key words

Jankó János életrajza, magyar Afrika-kutatás, magyar afrikai tanulmányok tudománytörténete, Benyovszky Móric, Henry Morton Stanley, fellah, Egyiptom kultúrája,

Biography of János Jankó, Hungarian African studies, history of Hungarian African studies, culture of Egypt

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM-
és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL
PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikaisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

JANKÓ JÁNOS ÉLETRAJZA
BIOGRAPHY OF JÁNOS JANKÓ
(1868–1902, Pest – Borszék)

Előkészületben/in preparation

(Előzetes szerkesztői megjegyzés/preliminary editorial note: a szakmai életrajz elkészítésének előzményeként közreadjuk a különféle lexikonokban található életrajzokat a bibliográfiai összeállításokkal együtt/.....)

JANKÓ János,

bölcséleti doktor, a m. n. múzeum néprajzi osztályának segédőre, előbbinek és Bajay Gizella fia, szül. 1868. márcz. 13. Pesten, hol tanulmányait végezte. 1887-ben Olaszországot utazta be; 1888-ban a budapesti kereskedelmi s iparkamara támogatásával Egyiptomban, 1889-ben Algir-, Tunisz- és Tripoliszban tett tanulmányutat, 1890-ben bölcséletdoktori oklevelet nyert a földrajz, anthropologia s növénytanból és a m. földrajzi társaság titkárának választotta meg. A közoktatásügyi miniszter megbízásából 1890-1891-ben Angol- és Franciaország föld- és néprajzi intézeteit tanulmányozta. 1892-93-ban tanársegéd volt a budapesti egyetem földrajzi tanszéke mellett. Egy ideig az Ethnographiát is szerkesztette. 1894 január 27. a magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályában segéd, decz. 24. segédőr lett. E két év alatt tanulmányozta a berlini néprajzi múzeumot, ismételten beutazta Magyarországot és létesítette az ezredéves kiállítás néprajzi faluját. 1896-ban az oroszországi néprajzi gyűjteményeket tanulmányozta Helsingforsban, Szentpétervárt, Moszkvában és Nisni-

Novgorodban. Tevékeny része van a földrajzi s néprajzi társulatok működésében és az ezredéves kiállítás néprajzi osztályának rendezésében.

Czikkjei a *Kis Lapban* (1883. Szardella és botrog, Növényi élet a vízben), a *Budapesti Hirlapban* (1884. 227., 228. Fővárosi oázisok, 1885. jún. 19. A gyopáros, 1887. júl. 25. A hol Stanley meghalt, 1888. febr. 23. Stanley útjáról, jún. 24. A Nilus deltájában, 1892. szept. 18. In Neupest in Ofen), a *M. Szalonban* (1885. A növények védelme, 1886. A bányászéletről, 1888. Kairói népalakok), a *M. Ifjúság Lapjában* (1885. A növények életfeltételeiről), a *Gyakorlati mezőgazdában* (1886. Előmunkálatok a tudományos pomológiához, 10 cikk), a *Természetrizai Füzetekben* (1886. Tót-Komlós flórája, németül is u. ott), a *Gyümölcsészeti és Konyhakertészeti Füzetekben* (1886. Az almák rendszerének tudományos iránya), a *Nemzetben* (1886. decz. 24. A francziák Afrikában, 1887. febr. 17. A massauahi kérdés, júl. 23. H. M. Stanley, szept. 8. Stanley utolsó utazása, 1888. 102. Az oroszok Afrikában, jún. 5. Alexandriából, jún. 16. Damietteből, júl. 13. A Menzaleh taván, júl. 28. Rozette, decz. 6. Hunfalvy János, decz. 21. A rabszolgaság Afrikában, 1889. jún. 6. Maltában, jún. 12. A lótuszszigetek szigetén, júl. 27. A Kezbel, aug. A dsis, szept. 21. Bona, szept. Francia arabok, okt. 8. A zsidó negyed Tuniszban, 1889. jan. 3. sat. Gróf Teleki Samu utazása Kelet-Afrikában, 1890. febr. 13. Gróf Széchenyi Béla khinai utazása, 1891. febr. 15. Egy utazó élményeiből), a *Gazdasági Lapokban* (1887. A magyar gyümölcs nomenclatura), a *Vasárnapi Ujságban* (1887. A masszovai gyarmatpolitika, 1889. Egy turista felolvasás, 1891. Kalotaszegi női ruházat, 1895. Kalotaszeg, Cseh-szláv néprajzi kiállítás Prágában, Biró Lajos, 1896. Magyar expedíció Ceylonban), az *Egyetértésben* (1887. Magyar utazók Afrikában, 1889. júl. 27. Magyar tengerészeti kereskedelem), a *Fővárosi Lapokban* (1887. Női utazók Afrikában, Velenczében, Boleszlava Jaroszevszka, 1888. Brindisiig, A sivatagban, Ramléban, 1889. Budapesti turista térkép, Az Oszolyon, Triesztben, Velenczéből, Cataneából, A bariam Szfakeszban, Hamman-Lif, 1890. A Kárpát-egyesület budapesti osztálya, Benyovszkyada, Jegenyé, 1891. Magyar turista egyesület, 1894. Varrottások a karácsonyi bazárban), a *Budapesti Szemlében* (1887. Faroszungó vizesés a Kongón, Afrika és a magyarok, 1890. A fellák és könyvismeretések 1888-90), a *M. Növénytan lapokban* (1887. Adatok Fiume florájához), a *Földrajzi Közleményekben* (1887. A Kongó név eredete, 1888. Az Uellekérdés, németül is u. ott, Újabb adatok Magyar László életrajzához, Egyiptom éjszakai partjain, 1889. Báró Tóth Ferencz utazása Egyiptomban, németül is u. ott, A Szahel partjain, francziául is u. ott, 1890. Japán a nemzetközi kereskedelemben, Stanley legújabb utazása, 1892. Aradmegye földje és népe a középkorban, 1893. A Német-Masszai-Földön keresztül, 1894. Jelentés a balatonmelléki néprajzi tanulmányokról, Újabb utazások a déli sarkvidéken, 1895. Titkári jelentés 1894-ről, könyvismeretések magyarul, németül és francziául 1888-95.), a *Nemzetgazdasági Szemlében* (1888. Érdekeink Észak-Afrikában, Kereskedelmünk Észak-Afrikában), a *Természettudományi Közönyben* (1888. A virágos növények fajainak száma és megoszlása, Állatok szerepe a televényképződésben, 1889. A bambusz, 1890. Meteorhullás), a *Pester Lloydban* (1888. júl. Unser Getränkhandel, Unser Holzhandel, Unser Mehlhandel in Nord-Afrika, 1892. márcz. 12. Ungarische Ortsnamen), a *Pesti Naplóban* (1888. júl. 25. A máltai, aug. 10. A szenusiták, decz. 21. A karáfai velinél, 1889. ápr. 23.

Adilla, jún. 9. Velenczétől Cataniáig, jún. 28. Tripolisban, júl. 3. Az európai élet Tuniszban, júl. 28. Kabil Mária-monda), az *Egyetemes Közoktatásügy Szemlében* (1889. A földrajz az egyetemen, 1890. Magyar középiskola, 1891. A földrajzoktatás a külföldön), a *Földtani Közlönyben* (1888. Egyiptom geológiájához, németül is u. ott, 1890. A tuniszi Dsebel-Bu-Kornein geológiájához, németül is u. ott), a *Turisták lapjában* (1889. Adatok a pomázi szerbek néprajzához, A pomázi kőhegy, 1890. A pilis-szent-kereszti karácsonünnepegy, 1891. Az Alpine-club kiállítása, 1892. A dömösi karácsonyfa ünnepegy), a bécsi k. k. *Geograph. Ges. Mittheilungeneiben* (1889. Über die Entwicklung und Topographie der Nilmündung von Rosette), a *Századokban* (1890. A magyarországi tatárjárás leírása a khinai évkönyvekben, 1894. Benyovszky emlékiratainak legújabb kiadása), a *Kalotaszegben* (1890. Éneklő koldusok a bánffy-hunyadi vásáron, A pálinka meséje), az *Eleiben* (1893. Az ámin czéhrendszer Tuniszban, 1894. könyvismertetések), a *Pesti Hirlapban* (1891. nov. 4. Munkácsy Honfoglalásának anthropológiája), az *Ethnographiában* (1891. jegenyei helynevek, kalotaszegi babonák, 1892. A votjákok közt, halászati eszközök Uj-Zeland és Finnországban, 1894. A néprajzi tárgyak statisztikája, Jelentések a m. n. múzeum néprajzi osztályának állapotjáról, 1895. A székely-ház, A földközösség Magyarországon), a *Deutsche Rundschau für Geogr. und Statistikban* (1891. Die Barabra), az *Erdélyben* (1892. A «néprajzi furcsaság»-hoz Czirbusz Gézának), az *Aranyosvidékben* (1892. Öszinte szó, 1893. Levél Budapestről, Népies építkezés a Bihar hegységben), a *Nyelvtudományi Közleményekben* (1893. könyvism.), az *Építészeti Szemlében* (1893. Torda, Aranyosszék, toroczko népies építkezése), az *Erdélyi Muzeumban* (1894. Igriczek a Bihar-hegységben, Megjegyzések Kanyaró ör birálatára), a *M. Könyv-szemlében* (1894. könyvism.), a *Centralblatt für Anthropologieban* (1896. Könyvismertetések.)

MUNKÁI:

Tót-Komlós magánrajza. Békes-Gyula, 1887. (Különnyomat a Békésvárm. műv. tört. és rég. egyeslet Évkönyvéből; a földrajzi-társaság pályadíját nyerte.)

Erklärung des Namens Kongo. Gotha, 1888. (K. ny. a Petermann, Geogr. Mittheilungenből.)

The Welle-Problem Edinburgh, 1888. (K. ny. a Scott. Geogr. Magazineből.)

Equisetum albo-marginatum Kit. Cassel, 1888. (K. ny. a Bot. Centralblattból.)

Gróf Benyovszky Móricz életrajza. Bpest, 1889. (A Ráth-Jókai-féle vállalat II. kötet.)

Gróf Benyovszky Móricz mint földrajzi kutató. Kritikai megjegyzések Kamcsatkától Macaoig tet útjára. Bpest, 1890. (Németül az Ung. Revueben 1891.)

A Nilus Deltája. A Delta földtani és földrajzi felépülése. U. ott, 1890. több tábla rajzzal. (Németül: A m. kir. földtani intézt Évkönyve VIII. 9. és kül. ny. U. ott, 1890.)

Abstammung der Planeten. Berlin, 1891. (Kül. ny. az Engler's Botanische Janrbücher-jéből.)

Stanley utazása, kalandjai és felfedezései Afrikában. Stanley eredeti művei alapján, Burdo életrajzi vázlatának felhasználásával. Számos képpel és egy térképpel. Bpest, 1891.

Magyarország hegyvidékeinek csoportosítása. A m. földrajzi intézet megbízásából. U. ott, 1891. Térképpel.

Javaslat a néprajzi kiállítás ügyében. U. ott, 1891.

A Benyovszky-irodalom anyagáról. U. ott, 1891. (Kül. ny. a Századokból; lengyelül a varsói Ateneumban 1894.)

A magyar földrajzi társulat könyv- és térképtárának Címjegyzéke. 1873-1889. U. ott, 1891. (Thirring gusztávval együtt.)

Map of the Crownlands of the Kingdom of St. Stephans, London; 1892. (Felbermann's Hungary and its peopleben.)

A szingánfui nestorianus emléktábla. Bpest, 1892. (Ford.)

Kalotaszeg magyar népe. Néprajzi tanulmány. U. ott, 1892. 11 tábla rajzzal és térképpel.

A kalotaszegi és erdélyi magyarságról. Kolozsvár, 1893. (Különnyomat az Erdélyből.)

A toroczkói vasbányászat és kohászat. Budapest, 1893. (Különnyomat a Magyar mérnök- és építész-egylet Közlönyéből.)

Torda, Aranyosszék és Torockó magyar (székely) népe. Néprajzi tanulmány. U. ott, 1893. (Németül az: Abrégé du Bull. de la Soc. Geogr. Hongr.)

Régi hazai lőportartók szarvasagancsból. U. ott, 1895. (Kül. ny. az Arch. Közleményekből.)

Adatok a bács-bodrogmegyei sokácizók néprajzához. U. ott, 1896. (Kül. ny. az Ethnographiából.)

Tűzzel vassal a Szudánban. Szlatin Rudolf pasa után ford. U. ott, 1896. két kötet.

Kalauz a néprajzi missió-kiállításban. U. ott, 1896. (Egy pótfüzetten.)

M. Könyvészet 1890-93.

Horváth Ignác Könyvészet 1890. 98. l.

Pallas Nagy lexikona IX. 821. l. (György Aladár) és önéletrajzi adatok.

(Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkássága*, V. kötet (Iczés-Kempner), 1897, Budapest, Hornyánszky.)

JANKÓ JÁNOS (PEST, 1868 – BORSZÉK, 1902)

néprajzkutató. A bp.-i egy.-en földrajzi tanulmányokat folytatott. 1890-ben az angol és francia föld- és néprajzi intézményeket tanulmányozta. 1894-ben az MNM néprajzi osztályán (Néprajzi Múzeum) dolgozott, majd annak osztályig.-ja lett. Beutazta Mo.-ot és megbízásra elvégezte az ezredéves kiállítás néprajzi falujának építési munkálatait. Oroszo.-i néprajzi gyűjteményeket tanulmányozott (1896). Tobolszkban 1898-ban három hónapon át néprajzi és embertani gyűjtést végzett az Ob és Irtis vidékén az osztjások (chantik) között. Megírta Kalotaszeg, Torockó és Aranyos-

szék, valamint a Balatonmellék néprajzi monográfiáját, és egy összehasonlító tematikus feldolgozást készített a halászatról. Hagyatékának tanúsága szerint a samanizmus monografikus feldolgozására készült. Székelyföldi gyűjtőúton érte korai halála. Korának egyik legsokoldalúbban képzett, nagy nemzetközi tapasztalattal és jó terepismerettel rendelkező magyar etnográfusa volt. Megalapozta a tudományos igényű mo.-i néprajzi muzeológiát. Tudományos kutatóhellyé szervezte az addig korszerűtlen szemlélettel vezetett Néprajzi Múzeumot. Hazai megindítója volt az anyagi kultúrában az összehasonlító kutatásoknak, azon belül elsősorban a finnugor összehasonlító vizsgálatoknak. Néprajzi tájmonográfiái komplex – nyelvi, antropológiai, földrajzi adatokra is támaszkodó – szemléletet honosítottak meg. Rendkívül sokat és nagy munkabírással dolgozott, hogy eredményei nem egy esetben elhamarkodott következtetéseken alapulnak, az a korabeli tudományos színvonallal is magyarázható. – *F. m. Javaslat a néprajzi kiállítás ügyében* (Bp., 1891); *Kalotaszeg magyar népe* (Bp., 1892); *Torda, Aranyosszék, Toroczkó magyar (székely) népe* (Bp., 1893); *Az ezredéves országos kiállítás néprajzi faluja* (Bp., 1897); *A néprajzi gyűjtemény leírása* (Zichy Jenő gr. kaukázusi és középázsiai utazásai, I. Bp., 1897); *A magyar halászat eredete* (Bp.–Leipzig, 1900); *A Balaton melléki lakosság néprajza* (Bp., 1902). – *Irod.* Ortutay Gyula: J. J. (Halhatatlan népköltészeti, Bp., 1966); Balassa Iván: J. J. (Ethn., 1968).

(Néprajzi Lexikon, 2. kötet (F-Ka), 1979, ...–... old.

Jankó János Dr

(1868. március 13., Pest – 1902. július 28., Borszék, Csík m.)

Földrajz- és néprajztudós, Afrika- és Ázsia-kutató.

Édesapja a kor ismert festőművésze és karikatúristája volt. Fia azonban nem örökölte művészi hajlamait, de annál inkább érdekelték őt a még feltáratlan területeken végzett kutatások. Érettségi után az orvosi egyetemre iratkozott, de nem érzett hivatástudatot az orvosi pálya iránt, s ezért földrajz szakos tanárjelöltként folytatta tanulmányait a bölcsészkaron. A földrajz mellett nagy érdeklődést tanúsított a botanika iránt is. Még egyetemi hallgatóként több e tárgyba vágó tanulmányt publikált német és angol szaklapokban.

Ugyancsak egyetemi tanulmányai idején, 1888 tavaszán indult el régen tervezett *afrikai útjára*. Ennek költségeit hírlapi cikkeiért kapott honoráriumokból és a Kereskedelmi és Iparkamara által juttatott szerény ösztöndíjből fedezte. (A Kamara számára, az ösztöndíj ellenében, a magyar áruk afrikai piaclehetőségeiről kellett tájékozódnia.) Afrikai kutatásai a Nílus deltájára és annak közvetlen környékére irányultak. Elsősorban a deltavidék földtani és földrajzi sajátosságait kutatta. Munkáját nagyban hátráltatta a mocsaras területen kapott hosszan tartó lázas betegség, a malária.

Gyógyulása után ismét Afrikába, Tuniszba és Tripoliba utazott. Ez alkalommal főként geológiai tanulmányokat végzett. Később feltámadt néprajzi érdeklődésének első jeleként az észak-afrikai kézműves iparról gyűjtött adatokat. 1894-ben kinevezték a Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának igazgatójává, Xántus János örökébe.

1896-ban az oroszországi néprajzi gyűjteményeket tanulmányozta, majd Zichy Jenő harmadik expedíciójának tagjaként 1897-1898-ban a Kaukázustól a Volga-deltáig, onnan a szibériai Tobolszkig vándorolt, s végül a nyelvrokon osztjakok szállásterületeire utazott, részben az expedícióval, részben attól különválva. Ezen a hatalmas területen a hajdani magyar életmód halász-vadász korszakának számos valószínűsíthető tárgyi és szellemi emlékét kutatta vagy találta fel.

Teljes mértékben rászolgált a polihisztor kitüntető címre. Eredményekben gazdag, de fájdalmasan rövid, mindössze másfél évtizedet átfogó életművének legmaradandóbb emlékei Afrika tudományos megismeréséhez fűződnek. Maga is ezen kutatásait értékelte leginkább. Afrikáról álmodozott ifjúkorában, s amikor álmai beteljesültek és 1888. május 16-án Afrika földjére léphetett, megcsókolta azt, és második hazájának nevezte. Munkásságában ugyancsak jelentős helyet foglalnak el azok a vizsgálatok, amelyek a magyar kutatóknak a világ tudományos megismerésében játszott szerepét próbálták megvilágítani. E témakörben is Afrika a kedvezményezett kontinens. Afrika és a magyarok kapcsolatának rövid, de széles adatbázisra épülő, és a XIX. század végéig felsorolásokban szinte teljesnek mondható áttekintést nyújtja. Benyovszky Móric tevékenységével kiemelten is foglalkozott. Aktív szerepet vállalt a Magyar Földrajzi Társaság életében is; 1890-1901 között a társaság titkára volt. 1902-ben bekövetkezett hirtelen halála egy páratlanul termékeny kutatói pályát tört meg.

Az MKE Budapesti Osztályának tagja volt.

Művei:

- A Fárászongo vízesés a Kongón, Budapesti Szemle 1887.,*
- A Kongó név eredete, Földrajzi Közlemények, 1887.,*
- Érdekeink Észak-Afrikában, Nemzetgazdasági Szemle, 1888.,*
- Kereskedelmünk Észak-Afrikában, Nemzetgazdasági Szemle, 1888.,*
- Afrika és a magyarok, Budapesti Szemle, 1888.,*
- Egyiptom északi partján, Földrajzi Közlemények, 1888.,*
- Egyiptom geológiájához, Földtani Közlemények, 1889.,*
- Makedónia és O-Szerbia, Földrajzi Közlemények, 1889.,*
- Gróf Benyovszky Móric életrajza, Budapest 1889.,*
- A Nílus deltája, Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyve, VIII. kötet, 1890.,*
- A tunisi Dsebel Bu Kornein geológiájához, Földtani Közlemények, 1890.,*
- A magyar halászat eredetéről, A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának Értesítője, 1891.,*
- A gróf Benyovszky-irodalom anyagáról, Századok, 1891.,*
- Gróf Benyovszky Móric mint földrajzi kutató, Budapest 1890.,*
- Benyovszky emlékiratainak legújabb kiadása, Századok, 1894.,*
- Zichy Jenő gróf harmadik ázsiai utazása, Budapest, 1900.*

Irodalom:

Szana T.: *Jankó János élete és munkái, Budapest 1899,*
Thirring Gusztáv: *Jankó János emlékezete, Földrajzi Közlemények, 1903.,*
Bendefy-Benda L.: *Magyar utazók Afrikában, I., Budapest, 1934.,*
Székely A.: *A geográfus Jankó János, Földrajzi Közlemények, 1970.*

Forrás:

Krizsán László: in: Balázs Dénes szerk.: *Magyar Utazók Lexikona, Panoráma, Budapest 1993., 173–174. old.]*

Jankó János (*ifjabb Jankó János*; Pest, 1868. március 13. – Borszék, 1902. július 28.) földrajz- és néprajztudós. Torda, Kalotaszeg, a Balaton-mellék néprajzának, továbbá Nyugat-Szibéria hanti (osztják) népességének kutatója, az összehasonlító tárgyi néprajz egyik első hazai művelője.

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Élete
- 2 Részvétele Zichy Jenő expedíciójában
 - 2.1 A kutatóút első része
 - 2.2 Együtt az expedícióval (április–június)
 - 2.3 Jankó János külön kutatóútja
- 3 Munkái
- 4 Források
- 5 További információk
- 6 Kapcsolódó szócikkek

ÉLETE

Édesapja, Jankó János a kor ismert festőművésze és karikaturistája volt. János az érettségi után az orvosi egyetemre iratkozott, majd földrajz szakos tanárjelöltként folytatta tanulmányait a bölcsészkaron. Nagy érdeklődést tanúsított a botanika iránt is. Még egyetemi hallgatóként több e tárgyba vágó tanulmányt publikált német és angol szaklapokban. 1888 tavaszán afrikai útra indult (Algír, Tunisz, Tripolisz), utazását hírlapi cikkeiért kapott honoráriumokból, valamint a Kereskedelmi és Iparkamara ösztöndíjából fedezte. Afrikai kutatásai a Nílus deltájára és annak közvetlen környékére irányultak. Munkája közben hosszan tartó lázzal járó maláriát kapott. Gyógyulása után ismét Afrikába utazott, geológiai tanulmányokat végzett, majd az észak-afrikai kézműves iparról gyűjtött adatokat.

1890-ben bölcselkedői oklevelet nyert földrajzból, antropológiából és növénytanból; a Magyar Földrajzi Társaság titkárnak választotta meg. A közoktatásügyi miniszter megbízásából 1890-1891-ben Anglia és Franciaország föld- és néprajzi intézeteit tanulmányozta. 1892-1893-ban tanársegéd volt a budapesti egyetem földrajzi tanszéke mellett 1894-ben kinevezték a Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának igazgatójává, Xantus János örökébe. 1896-ban részt vállalt a földrajzi és néprajzi társulatok működésében és az ezredéves kiállítás néprajzi osztályának rendezésében. 1896-ban néprajzi gyűjteményeket tanulmányozott Helsinkiben és Oroszországban: Szentpétervárt, Moszkvában és Nyizsnyij Novgorodban. Zichy Jenő harmadik expedíciójának tagjaként 1897-1898-ban a Kaukázustól a Volga deltáig, majd onnan a szibériai Tobolszkiig vándorolt, végül az osztjások szállásterületeire utazott, részben az expedícióval, nagyobb részben attól különülve.

Fiatalon, egyik erdélyi gyűjtőútján hunyt el 1902-ben. Emlékére a Magyar Néprajzi Társaság 1969-ben Jankó János-díjat alapított, melyet fiatal néprajzkutatóknak adományoznak kiemelkedő tudományos teljesítményük elismeréséül.

(A továbbiakban Jankó nem afrikai útjainak és kutatásainak bemutatására kerül sor, amelyet itt elhagytunk...)

MUNKÁI

(csak az afrikai témájú adatokat tartottuk meg)

Erklärung des Namens Kongo. Gotha, 1888.

The Welle-Problem, Edinburgh, 1888.

Gróf Benyovszky Móricz életrajza. Budapest, 1889.

Gróf Benyovszky Móricz mint földrajzi kutató. Kritikai megjegyzések Kamcsatkától Macaoig tet útjára. Budapest, 1890.

A Nilus Deltája. A Delta földtani és földrajzi felépülése. Budapest, 1890.

Stanley utazása, kalandjai és felfedezései Afrikában. Budapest, 1891.

A Benyovszky-irodalom anyagáról. Budapest, 1891.

Tűzzel vassal a Szudánban. Szlatin Rudolf pasa után ford. Budapest, 1896.

FORRÁSOK

A Wikimédia Commons tartalmaz **Jankó János (néprajzkutató)** témájú médiaállományokat.

Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái V. (Iczés–Kempner)*. Budapest: Hornyánszky. 1897.

Magyar néprajzi lexikon II. (F–Ka). Főszerk. Ortutay Gyula. Budapest: Akadémiai. 1979. 659. old.

(a Wikipedia-ból, A lap utolsó módosítása: 2012. augusztus 3., 18:25)

(szerkesztői megjegyzés: Balassa Iván kismonográfiájában – Jankó János, 1975, Budapest, Akadémiai Kiadó – lényegében megfelelnek Jankó igencsak jelenté-

keny afrikai vonatkozású terepmunkáiról és kutatói, illetve tudománytörténeti tevékenységéről)